

فصلنامه مطالعات حقوق
Journal of Legal Studies

شماره بیست و چهارم، تابستان ۱۳۹۷، ۱۳۹۱-۱۳۹۲، صص ۱۳۹-۱۳۱

ISSN: (2538-6395)

شماره شاپا (۶۳۹۵-۲۵۳۸)

مروری بر مزایای سازش و داوری در بعد اقتصادی و اجتماعی و نقش وکیل در سازش

ایمان دستگردی^۱. سید احسان علوی^۲

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سبزوار، ایران

Iman6040@gmail.com

۲. مدرس دانشگاه و دانشجوی دکتری علوم اقتصادی دانشگاه فردوسی مشهد، ایران

ehsan.2545@gmail.com

چکیده

همیشه قانون گذار بر آن بوده که اختلاف حقوقی به طریقی غیر از نهاد حکومتی دادگستری مورد حل و فصل واقع شود. تحمیل هزینه‌های کمتر، اتفاف وقت کمتر، التزام بیشتر به ترتیب اتخاذ شده برای حل اختلاف از مزایای این روش‌ها است. روش‌های جایگزین حل اختلاف به انواع مختلفی تقسیم می‌شود که از این روش‌ها بیشتر سازش و داوری در ایران شناخته شده است. در این مقاله پس از بحث درباره اهمیت و مزایای مراجعة افراد به سازش و داوری از منظر اقتصادی در ابعاد منعطف شخصی و جمعی، درباره نقش وکلا در سازش بحث می‌شود. نتایج نشان می‌دهد انگیزه‌های اقتصادی قوی تری برای این که وکلا بخواهند نقش فعالتری در سازش و داوری بین افراد ایفا نمایند مورد نیاز است.

واژه‌های کلیدی: سازش، داوری، مزایا، وکیل

مقدمه:

حل فصل اختلافات و منازعات میان مردم به وسیله مراجع حکمت و نهاد های ایجاد صلح و سازش، سابقه ای طولانی داشته و از نظر تاریخی مقدم بر رسیدگی های رسمی و قضایی بوده است. امروزه به نحو فزاینده در اکثر کشورهای دنیا به عنوان ابزار موثری جهت حل و فصل اختلاف به کار می رود. (اسکندری، ۱۳۸۴، ۲۹) از مشکلاتی که امروزه دستگاه قضایی با آن دست و پنجه نرم می کند حجم زیاد پرونده های پرونده های وارد و نبود امکانات لازم جهت رسیدگی است. بنابراین تعداد پرونده های ورودی رو به بالا است.

در این بین حجم زیادی از این پرونده ها مربوط به جرایمی است که از اهمیت و پیچیدگی کمتری برخوردار است و به راحتی با دخالت نهاد میانجیگری می توان به بسیاری از اختلافات خاتمه داد. در صورتی که اگر این اختلافات در محاکم قضایی مطرح شود طبعاً اقداماتی از قبیل انجام تحقیقات محلی، اعمال دقت لازم قضایی و بعد از این هم اعتراض ها و تجدیدنظرها، وغیره را به دنبال خواهد داشت و اینامر هم وقت زیاد و هزینه های کلانی را می طلبد ولی مراجعته به مراکز صلح و سازش از ورود این خسارت ها و تحمیل این هزینه ها بر جامعه جلو گیری بعمل آمده و سرعت عمل در حل و فصل اختلافات را برابر جامعه به ارمغان دارد. (مصطفی رضایی، ۱۳۹۵، ۳)

در همین راستا در این مقاله در ابتدا به طور مختصر اهمیت سازش و داوری در اسلام و ایران معاصر را مورد بررسی قرار داده و در ادامه با بحث درباره انواع سازش، مزایای سازش دعاوی حقوقی را قبل از ورود به فرآیند دادرسی از جنبه های مختلف شخصی و اجتماعی نشان می دهد. در ادامه نیز با بررسی نقش وکیل در سازش، قابلیت های قانونی بالقوه و بالفعل او را در سازش نشان داده خواهد شد.

اهمیت صلح و سازش در اسلام:

از قدیم حل مشکلات و فصل خصوصیت میان افراد میان افراد یا به وسیله حاکم یا به وسیله ریشن سفیدان و مداخله بزرگان قبیله صورت میگرفته است. البته در جوامعی که مذهب در آن نقش مهمی داشته است روحانیون و افراد دارای نفوذ مذهبی در تحقق فصل خصوصیت نقش داشته اند. (سمیرا خزایی، ۱۳۹۵) جایگاه و اثر معنوی صلح و سازش در دین میین اسلام سیار ارزشمند توصیه شده است به گونه ای که همه باید در راستای تحقق این هدف مشارکت کنند «اصلاح ذات البین در معارف اسلامی به معنای زدودن اختلاف و نزع بین افراد مردم، آشتی دادن آنها و ایجاد صلح و سازش و دوستی بین آنها است» (نجفی ابرند آبدی، ۱۳۶۱).

در قرآن آیات متعددی مبنی بر صلح و سازش دیده میشود. این امر حاکی بر این است که فرهنگ صلح سازش در شرع ما سابقه ای دیرینه دارد. اگرچه جرم شناسان غربی، چند دهه است به این نتیجه رسیدند که دعاوی را از طریق صلح و سازش فصل کنند. اهمیت صلح و سازش در آیات زیر به وضوح نمایان است:

سوره انفال ایه ۱ می فرماید "يَسْلُوْنَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لَهُ وَالرَّسُولُ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ يَنِّيْنَمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُتْمَ مُؤْمِنِينَ" ای پیامبر، مجاهدان بدر از تو می پرسند که این انفال (غایم جنگی) از آن کیست و چگونه تقسیم می شود؟ بگو انفال - چه غایم جنگی و چه املاک و اموالی که مالکی ندارند - به خدا و پیامبرش اخصاص دارد پس از خدا پروا کنید و بر انفال با یکدیگر مشاجره نکنید و میان خود صلح و سازش برقرار سازید و اگر واقعاً ایمان دارید از خدا و پیامبرش فرمان برد ». سوره حجرات "إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْرَجُوا مَاصِلُوْنَ بَيْنَ أَخْوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ" هر گاه دو گروه از مؤمنان با هم به نزاع و جنگ پردازند، آنها را آشتباه دهید؛ و اگر یکی از آن دو بر دیگری تجاوز کند، با گروه متتجاوز پیکار کنید تا به فرمان خدا باز گردند؛ و هر گاه بازگشت (و زمینه صلح فراهم شد)، در میان آن دو به عدالت صلح برقرار سازید؛ و عدالت پیشه کنید که خداوند عدالت پیشه گان را دوست می دارد. و هچنین آیه ۱۲۸ سوره نساء: "وَ إِنْ امْرَأَةً خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُورًا أَوْ عَرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صَلْحًا وَالصَّلْحُ خَيْرٌ وَأَخْسَرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا" اگر زنی از سرکشی و اعتراض شوهر خود بترسد، بر آن دو گناهی نیست که به نوعی در میان خودشان (هر چند به گذشت پاره ای حقوقشان) صلح و سازش نمایند و صلح (ذاتاً) بهتر است و بخل و تنگ چشمی طبعاً ملازم گردیده است (گذشت از حق آنها سخت است) و اگر نیکوبی کنید تقوا ورزید حتماً خداوند به آنچه می کنید آگاه است».

همچنین نقش و کیل در بحث سازش نیز به صراحت در قرآن مورد بحث قرار گرفته است: آیه ۳۵ سوره نساء می فرماید: "وَ إِنْ خَفْتُمْ شَفَاقَ بَيْنَهُمَا فَابْعُثُوا حَكْمًا مِنْ أَهْلِهِ وَ حَكْمًا مِنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوقَقُ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْمًا خَبِيرًا" و اگر از جدائی و شکاف میان آنها (همسر) بیم داشته باشد، یک داور از خانواده شوهر، و یکه داور از خانواده زن انتخاب کنید (تا به کار آنان رسیدگی کنند)، اگر این دو داور، تصمیم به اصلاح داشته باشند، خداوند به توافق آنها کمک می کند؛ زیرا خداوند، دانا و آگاه است (و از نیات همه، با خبر است). که کاملاً نقش داور و همچنین حکم دانست رای داور مشخص می شود.

صلح و سازش در ایران معاصر:

اولین بار در ۱۳۰۶ قانون حکمیت به تصویب رسید و بر اساس تجارب به دست آمده از اجرای آن، در سالهای ۱۳۰۷ و ۱۳۰۸ اصلاح شد تا اینکه سرانجام در قانون آیین دادرسی مدنی مصوب ۱۳۱۸ نهاد داوری شکل قانونی و مطلوبی پیدا کرد. علاوه بر این، ماده ۲۸ و ۲۹ قانون اصلاح پاره ای از قوانین دادگستری مصوب سال ۱۳۵۶ ارجاع پاره ای از دعاوی بازرگانی به داوری را پیشینی نموده است. پس از پیروزی انقلاب اسلامی، مقررات قانون آیین دادرسی مدنی در باب داوری نسخ نشده، بلکه اصل قانون اساسی به صراحت نهاد داوری را تایید و امضاء کرده است. در واقع هم مقررات باقی مانده از

قبل از پیروزی انقلاب و هم اصل ۱۳۹ قانون اساسی که داوری در دعاوی راجع به اموال عمومی را فی الجمله معتبر دانسته، برای اعتبار نهاد داوری در حقوق ایران و به نحوی که در قانون آیین دادرسی مدنی آمده کافی است.

قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳/۴/۱۵ نیز خ جواز و نفوذ داوری را بار دیگر تأکید نموده است. ماده ۶ قانون مذکور مقرر کرده: طرفین دعوا در صورت توافق می توانند برای احراق حق و فصل خصوصت به قاضی تحکیم مراجعه نمایند. (محسن محبی، ۱۳۹۱)

مروردی بر انواع سازش:

در خصوص سازش دو مرحله قابل تصور است:

الف) سازش قبل از اقامه دعوا و منظور زمانی است که دعوا هنوز در دادگاه مطرح نشده است (ماده ۱۸۶ آدم)

این نوع درخواست سازش، مرحله ای قبل از اقامه دعوا است، به این صورت که طرفین به دادگاه دعوت می شوند و در دعوت نامه دادگاه باید قید شود که خواننده برای سازش دعوت می شود. (ماده ۱۸۷ قانون آ. د. م) که در اینجا دو حالت وجود دارد:

اولاً: سازش میتواند به صورت سازش نامه عادی درج و به امضای طرفین یا وکلای ماذون ایشان برسد.

دوماً: سازش در دادگاه نخستین مطرح شود، درخواست باید کتبی باشد و در دفتر ثبت دادخواست های دفتر کل ثبت شود. این درخواست در دو نسخه تنظیم میگردد و نسخه ای از آن به خواننده ابلاغ می گردد. هزینه ای این درخواست برابر دعاوی غیر مالی است.

ب) سازش پس از اقامه دعوا و منظور زمانی است که دعوا در دادگاه اقامه شده است اما طرفین مایل هستند که اختلاف خود را با سازش و توافق پایان دهند، که می توانند در دادگاه یا خارج از دادگاه باشد.

۱- سازش نامه تنظیم شده در دادگاه: سازشی که در دادگاه واقع می شود به این ترتیب است که موضوع سازش و شرایط آن در صورت مجلس منعکس می شود و دادرس و طرفین آن را امضا میکنند و به آن "گزارش اصلاحی" گویند. گزارش اصلاحی یک سند رسمی و لازم الاجراست.

۲- سازش نامه تنظیم شده خارج از دادگاه که به سه طریق ممکن است:

الف) سازش از طریق مامورین سند رسمی

ب) سازش به وسیله اصحاب دعوا در قالب سند عادی که باید پس از آن در دادگاه حاضر شوند و به صحت سازش اقرار نمایند.

ج) سازش به وسیله داوری که اختیار حل و فصل دعوا به شیوه صلح و سازش به داور اعطای شده باشد. (عبد الله شمس، ۱۳۹۲)

مزایای سازش و داوری:

مزایای سازش و داوری را در دو بعد شخصی و اجتماعی می‌توان بررسی کرد. البته نباید سازش را با داوری با هم یکی دانست اولاً: سازش معمولاً توسط اتاق بازرگانی و به طور گسترده در ماده ۱ شورای حل اختلاف هدف خود را حل و فصل اختلافات و صلح و سازش گذاشته است ولی داوری معمولاً طرفین شخص ثالثی را برای داوری انتخاب که بین آن‌ها سازش ایجاد نماید. دوماً: سازش که به طور غیر رسمی و عادی شده باشد در معرض تحریف (انکار و تردید) است اما سازش حاصل از داوری مطمن تر است. البته در این مقاله سازش و داوری به صورت یک مبحث کلی برای مصالحه بین افراد بررسی شده است.

مزایای سازش و داوری در بعد شخصی:

مصالحه به عنوان وسیله تضمین حریم خصوصی: بعضی افراد حقیقی یا حقوقی ممکن است تمايل نداشته باشند که دعوای آنها به وسیله سیستم قضایی کشور پیگیری و باعث شود که به اطلاع عموم برسد پس معمولاً سازش را ترجیح می‌دهند. (استیو شاول، ۱۹۴۶)

ریسک پایین: سازش و داوری دارای نسبت مراجعة به دادگاه دارای حداقل ریسک هستند و ضرری به افراد وارد نمی‌سازد. معمولاً افراد خطر گریز جامعه به مصالحه به جای مراجعة به دادگاه رجوع می‌کنند زیرا محاکمه یک افادم مخاطره آمیز است و نتیجه آن نامشخص است. (همان)

سری بودن داوری: ممکن است دعواهی علیه یک شرکت، موسسه یا یک کارخانه صورت گیرد در حالی که ممکن است خوانده مقصرب نباشد و بعد از رسیدگی پرونده در معرض انتظار عمومی قرار می‌گیرد و تا وقتی که شرکت تبرئه شود باعث رفتن آبروی شرکت و حتی تعطیل شدن آن و درنهایت یکاری افراد آن شود که با یک مصالحه سودمند جلو این گرفته می‌شود. (رابرت کوترو تامسون یولن، ۱۳۹۰)

کاهش هزینه‌های دادرسی: به وضوح در صورتی که یک دعوای حقوقی به روش مصالحه بین افراد مرتყع شود، هزینه‌های طرفی در ابعاد مختلف کاهش می‌یابد.

سایر مزایا: پیچیدگی کمتر، سرعت در رسیدگی و پذیرش حکم صادره از سوی دو طرف بدون نیاز به مواردی از قبل تجدید نظر و موارد این چنینی از دیگر مزایای سازش و داوری است.

مزایای سازش و داوری در بعد اجتماعی:

۱- قضا زدایی و کاهش تصدی گری دولت: در جایی که دادگاه‌ها با تراکم پرونده‌ها مواجهند و قضات نیز بعضاً از حجم بالای پرونده‌ها و تراکم پرونده‌ها گله مند هستند چه بسا که تراکم پرونده‌ها موجب تاخیر در رسیدگی و نارضایتی مردم می‌شود و از آنجا که همواره عمله تلاش قوه قضائیه در کاستن از بار سنگین پرونده‌های قضایی بوده که با نهادینه شدن و تقویت نهاد داوری در جامعه بین اشخاص اعم از تجار و کسبه حتی در معاملاتی نظیر خرید و فروش مسکن و زمین و آپارتمان و اتومبیل تا

دعای بزرگ بین شرکت‌ها باعث می‌شود تا حجم بسیار بالایی از آمار پرونده‌های قضایی مشکله کاسته شود و این عامل باعث دقت و سرعت بیشتر در حل پرونده‌های قضایی هم می‌شود (میرمجد طاهری روزنامه دنیای اقتصاد ۱۳۹۴).

۲- کاهش هزینه‌های دولت: شاید افراد کمتر به بعد اجتماعی سازش توجه می‌کنند ممکن است افراد از نظر اجتماعی انگیزه کافی برای مصالحه را نداشته باشند زیرا هزینه‌های وارد بر اجتماع حقوق قضایی و کارمندان هزینه طرح دعوا که دولت برای تمام این خدمات یارانه (بودجه) می‌دهد. اگر افراد به جای مراجعته به دادگاه‌ها با سازش و داوری اختلافات حقوقی را حل کنند این رقم بسیار کاهش پیدا می‌کند. (استیو شاول، پیشین ص ۴۸۰) و این کاملاً طبیعی است زیرا هر فرد براساس عقلانیت اقتصادی عمل کرده و سود و زیان خود را در نظر می‌گیرد. (علی سرزعیم، ۱۳۹۵)

۳- افزایش امنیت اجتماعی: رسیدگی مبتنی بر سازش امنیت اجتماعی را به دنبال دارد. به بیان دیگر، یکی از زمینه‌های لازم در فعالیت‌های اجتماعی وجود امنیت اجتماعی است. وقتی به جای حل به وسیله مراجع قضایی به سازش ختم می‌شود به برقراری صلح و سازش و ایجاد الفت و دوستی و مهر و محبت در میان طرفین دعوا و بستگان آنها کینه را خنثی می‌کند و تبدیل به دوستی می‌نماید که از این رهگذر یکی از سرمایه‌های زندگی اجتماعی یعنی «امنیت اجتماعی» فراهم شده و تداوم می‌یابد. در غیر این صورت، حاکم شدن هر کدام از طرفین میتواند کینه تولید کرده و یا کینه موجود را به نسل‌های بعدی منتقل و امنیت را سلب کند. (مصطفی‌رضایی، پیشین)

نقش وکیل در سازش و داوری:

بعضی از اشخاص برای اثبات حقانیت خود دلیل ندارند و یا بی اطلاع از مقررات و بالاخص تشریفات آیین دادرسی مدنی بوده و قادر به دفاع از خود نمی‌باشند در این صورت اگر موجبی برای سازش طرفین اختلاف پیدا شود از نظر این که خودشان بهتر از هر کسی آگاهی و وقوف کامل نسبت به چگونگی خواسته دارند بهتر می‌توانند از حق خود دفاع کنند. ولی با آنکه علی‌الاصول سازش بین طرفین نیاز به رعایت تشریفات خاصی ندارد مذلک قانونگار برای ثبت حق طرفین و به منظور قابلیت اعتبار و نفوذ آن و به طور کلی امکان اجرای آن تا اندازه‌ای که خلل به انجام آن نرساند مقرراتی وضع نموده که باید برای استفاده آن از منظر قانونی رعایت شود. (غفاری، ۱۳۸۱)

براساس ماده ۳۵ ق. آ. د. م وکالت در دادگاهها شامل کلیه اختیارات راجع به دادرسی می‌باشد مگر آنچه که موکل استثنای کرده است و یا توکیل در آن خلاف شرع باشد لکن برخی از امور منجمله وکالت در سازش باید در وکالتنامه تصریح شود.

ماده ۳۱ قانون اصلاح پاره‌ای از قوانین دادگستری مصوب ۱۳۵۶ یکی از تکالیف و وظائف حرفه‌ای و کلام را سعی در سازش دادن طرفین می‌داند. ماده ۳۱ قانون مذکور در این مورد دستور صریحی را با لسان

تکلیف برای وکلای دادگستری مقرر نموده است: "و کلای دادگستری باید در دعاوی حقوق و یا در دعاوی جزایی که با گذشت شاکی تعقیب قانونی آن موقوف می‌شود قبل از اقامه دعوا سعی نمایند، بین طرفین دعوا سازش دهنده و انجام این وظیفه را در دادخواست و یا ضمن دفاع تصریح نمایند. همچنین بعد از طرح دعوا و در جریان رسیدگی نیز مساعی خود را در این زمینه معمول دارند."

این ماده یکی از صریح ترین بیان‌ها از نقش و کلای دادگستری به عنوان بازوی دستگاه قضایی است. دستور قانونگذار صریح و خالی از هر گونه شباهه و بی نیاز از تفسیر است. نقش و وظیفه وکیل دادگستری در طرح دعاوی و اعلام شکایت خلاصه نمی‌شود، بلکه این کار آخرین راه حل و درمان است. قبل از هر چیز وکیل موظف است از شعله ور شدن خصوصت جلوگیری کند و با سازش دادن طرفین و ترغیب موکل به انعطاف، سلامت و آسایش و اعتماد را به جامعه برگرداند.

بنا براین وکیل برای انجام تکلیف بر اساس ماده ۳۱ قانون مذکور دارای اختیار سازش است زیرا سعی در سازش تکلیفی است که قانونگذار بر عهده تمامی و کلا قرار داده است طرفین را به سازش تشویق نماید. اما هر گاه سعی و تلاش وکیل به نتیجه برسد و بخواهد توافقنامه را امضا نماید می‌باشد اختیار سازش باشد.

حساسیت مقتن در حسن اجرای ماده ۳۱ قانون اصلاح پاره ای از قوانین دادگستری مصوب ۱۳۵۶ را میتوان در ماده ۳۴ همان قانون ملاحظه کرد که برای تحقق اهداف ماده ۳۱ تربیتات و تدبیر خاصی پیش بینی کرده، از قبیل ضرورت تشویق و تقدیر مادی و معنوی وکلایی که دعوا را موکول به سازش میکنند، که نمایش دهنده اهمیت موضوع از نظر قانون گذار است.

در بعضی موارد ممکن است وکیل مصلحت موکل خود را در طرح دعوا بداند که در اینصورت باید خود را برابر یک درگیری قضایی در دادگاه با مشکلات و هزینه های آن آماده کند.

در مواردی که واقعاً مصلحت موکل در سازش است و کلا چقدر تلاش در حل و فصل دعوا توسط سازش دارند اینجا باید بررسی کنیم که آیا ماده ۳۴ قانون مذکور انجام می‌شود و دوم این که در صورت تحقق ماده ۳۴ قدرت این را دارد که وکلا را به سمت و سوق مصالحه به جای دعوی قضایی سوق دهد.

در بسیاری از امور موکل فرست آن را نماید تا درباره همه جزئیات و کالت تعليم لازم دهد، یا ضرورتی نمی‌بیند، پس، چگونگی اجرای وکالت را به امانت و کارданی و مراقبت وکیل می‌گذارد، اذن موکل مقید بر این است که وکیل به سود او گام بردارد و چون امینی دلسوز مصلحت او را در نظر داشته باشد (ناصر کاتوزیان، ۱۳۸۵)

همچنین بر اساس نظریه ترجیحات فردی با توجه به این که هر شخص سود خود را بر دیگری ترجیح می‌دهد در اینجا هم طبعتاً وکیل سود خود را بر سود موکل ترجیح می‌دهد و وکیل برای به دست آوردن سود و کسب درآمد بیشتر معمولاً در سعی در صلح و سازش افراد نمی‌دهد.

از طرف دیگر بند ۱ ماده ۵۰ اصلاح آین نامه اجرایی لایحه قانونی استقلال کانون و کلا دادگستری مصوب ۱۳۲۴ اذعان می دارد در صورت پایان دادن پرونده با صلح و سازش وکیل از پرداخت هزینه های تمدید پروانه برای یک یا چند سال معاف خواهد شد. در صورتی که فرض بر این بگذاریم که هزینه تمدید پروانه وکالت وکیل پرداخت شود، وکیل با توجه به فرضیه عقلانیت اقتصادی (که انسان ها بیشتر را به کمتر ترجیح میدهند) مشاهده کنند که سود حاصل از انجام پرونده، بیشتر از تمدید پروانه وکالت باشد طبیعتاً انجام پرونده را در پیش می گیرند. (علی سرزعیم، پیشین) و در نتیجه انگیزه های اقتصادی برای مصالحه بین وکلا وجود دارد ولی چنان کافی به نظر نمی رسد.

جمع بندی و نتیجه گیری

از آنچه که گفته شد چنین بر می آید سازش مزایای فراوانی هم در بعد اجتماعی و هم در بعد خصوصی افراد دارد. در بعد خصوصی حریم خصوصی افراد حفظ شده و اسراری که فرد یا افراد تمایل به فاش شدن آن ندارند محرومانه باقی میماند. در بعد اجتماعی هم باعث صرفه جوی در بودجه و هزینه های فراوانی که دولت به این بخش می دهد می شود.

همانطور که گفته شد گرچه موارد قانونی جهت حمایت از وکلا برای سازش وجود دارد ولی به علت عملیاتی نشدن آن وکیل حدأکثر تلاش را برای حل و فصل اختلاف توسط سازش را ممکن است نداشته باشد. چرا که برخلاف شان و موقعیت وکیل است که به فکر منافع مادی خود و یا طمع اخذ حق الوکاله بیشتر، موکلش را تشویق کند تا دعوایی را که به راحتی می توان با سازش حل و فصل کرد را طرح تعقیب نماید. نقش وکیل در سازش باید قوانین مربوط به سازش و داوری را که در بالا ذکر شد بیشتر مورد توجه قرار داده و به گونه ای تنظیم شود تا وکیل تلاش بیشتری برای سازش داشته باشند.

فهرست منابع و مأخذ

– قرآن کریم

– اسکندری، امیر محمد، ۱۳۸۴، بررسی نقش تکمیلی روش‌های حل اختلاف جایگزین، مجله کانون و کلا، شماره ۱۹۱،

– خزایی، سمیرا و ناهید زندلشنی، ۱۳۹۵، نقش شوراهای حل اختلاف در احیا فرهنگ صلح و سازش، اولین همایش منطقه‌ای عملکرد و جایگاه شوراهای حل اختلاف، کردستان- شهرستان سقز، دانشگاه علمی کاربردی مرکز سقز

– رضایی، مصطفی و مهدی یوسفی، ۱۳۹۵، نگرشی بر کارکرد شورای حل اختلاف از حیث معایب و محاسن آن به عنوان نهاد قضایی در حقوق ایران، اولین همایش منطقه‌ای عملکرد و جایگاه شوراهای حل اختلاف، کردستان- شهرستان سقز، دانشگاه علمی کاربردی مرکز سقز

– سرزعیم، علی، ۱۳۹۵، بینش اقتصادی برای همه، انتشارات ترم، چاپ سوم، تهران،

— شاول، استون، ۱۳۸۸، مبانی تحلیل اقتصادی حقوق، ترجمه، محسن اسماعیلی، انتشارات مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، چاپ اول، تهران.

— طاهری، میرمیجد، ۱۳۹۴، هشت مزیت نهاد داوری، روزنامه دنیای اقتصاد، شماره ۳۶۷۰

— عبدالله شمس، ۱۳۹۲، آین دادرسی مدنی، انتشارات دراک، چاپ سی ام، تهران، ص ۱۵۶-۱۵۸

— کاتوزیان، ناصر، ۱۳۸۵، عقود معین حقوق مدنی، چاپ پنجم، تهران، شرکت سهامی انتشار، ص ۱۸۰

۱۸۱

— کوترب، رابرتس و یولن، تامسون، حقوق و اقتصاد، ترجمه یید اله دادگر و حامد اخون هزاوه، انتشارات پژوهشکده اقتصاد دانشگاه تربیت مدرس و انتشارات نورعلم، چاپ پنجم، تهران،

— محبی، محسن، ۱۳۹۱، نقش وکلای دادگستری در تشویق ب صلح و سازش

https://www.hoghooghdanan.com/vekalat-v-ghezavat/1191-1389-04-08-15-00-26.html

— معین، محمد، ۱۳۸۰، فرهنگ فارسی، جلد سوم، چاپه هفدهم، تهران، انتشارات امیر کبیر، ص ۴۱۷۶
نجفی ابرندآبادی، امیر حسین، ۱۳۸۷، اصلاح ذات البین و نظریه‌های عدالت ترمیمی، فصلنامه مدرس،

دوره ۱۲، شماره ۳

